

Dünya Balıkçı Halkları Forumu (WFFP), küçük ölçekli balıkçıların haklarını savunan ve 70'ten fazla ülkeden üyeleri bulunan uluslararası bir kuruluştur. WFFP, balıkçılık sektöründe önemli bir teknik ve sosyal soruna dikkat çekmektedir: Dr. Huriye GÖNCÜOĞLU BODUR [Sayfa 6](#)

Değerli Okuyucular, yazımda sizlere bir fikir aşılama, bir şeyler öğretmeye çalışmaya-
cağım. Sadece ülkemizde orkinos faaliyetle-
rinin neredeyse sıfırdan başlayarak, bugünkü
durumuna gelişini özetlemeye çalışacağım.
SÜR-KOOP/Mustafa ÜLTANUR [Sayfa 7](#)

Değerli Balıkçı Dostlar, bu sayıda sizler
ile önümüzdeki yıllarda bizi neler bekli-
yor? Benzer sorunlar karşısında AB geç-
mişten geleceğe ne tedbirler alıyor ve
biz neler yapabiliriz? Sorularına cevaplar
arayacağız. Dr. Erhan EKMEN [Sayfa 2](#)

ARALIK 2025
Yıl:10 Sayı:33

SÜR-KOOP HABER

balıkçının gazetesi

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ

www.sur.coop | Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği Yayın Organı | Ücretsizdir

Türkiye, Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu Başkanlığına Seçildi

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı'nın duyurduğu üzere, Türkiye balıkçılık tarihinde önemli bir dönüm noktasına imza attı. Akdeniz ve Karadeniz'de balıkçılığın sürdürülebilir yönetiminden sorumlu olan Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu'na (GFCM) 75 yıl sonra ilk kez bir Türk başkan seçildi.

Uluslararası balıkçılık politikalarında Türkiye'nin etkinliğini artıracak bu gelişme hem bölgesel hem de küresel ölçekte prestijli bir başarı olarak değerlendiriliyor. Bu çerçevede **Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü Turgay Türkyılmaz**, sürecin perde arkasını ve Türkiye'ye sağlayacağı katkıları Sür-Koop Haber'e anlattı.

Dünya artık öyle bir noktaya geldi ki hiçbir ülke balık stoklarını tek başına yönetebilecek durumda değil. Balıklar sınır tanımıyor; bu nedenle ülkelerin 'ben kendi sularımda yönetim' deme şansı kalmadı. Bu gerçek, FAO çatısı altındaki bölgesel balıkçılık yönetim organizasyonlarının giderek daha etkili hâle gelmesine yol açıyor. Türkiye açısından bizi en çok etkileyen iki kuruluş GFCM ve ICCAT'tir. Son dönemde her iki kurumun da olağan yıllık toplantıları gerçekleştirildi ve sonuçlar ülkemiz adına son derece gurur verici oldu. Özellikle GFCM Başkanlığını 75 yıl sonra ilk kez Türkiye'nin üstlenmesi, ülkemize önemli bir prestij kazandırdı.

Bu sürecin bir anda gerçekleşmediğini belirtmek isterim. Uzun yıllara yayılan bir hazırlık dönemi yürüttük. Önce kendi adaylarımızı GFCM'in bilim komitelerinde görevlendirerek tanınırlık ve bilimsel etkinlik sağladık. Ülkemizin balıkçılık alanındaki bilimsel çalışmalarını uluslararası platformlarda görünür kıldık. Ardından Türkiye'nin güçlü balıkçılık yönetimi uygulamalarını her toplantıda vurgulayarak kurumsal itibarımızı pekiştirdik. Avrupa Birliği dâhil 24 üye ülkenin yer aldığı bu komisyonda, Avrupa ülkelerinin büyük bölümünün desteğini almayı başardık. Başkanlık seçimi sebebi ile benim de orada bulunduğum bu toplantıda kulis çalışmaları yoğun geçti; birçok ülke bu prestijli makamı kendi adayları için arzu ediyordu. Ancak kapsamlı ve kararlı diplomatik süreç sonucunda başkanlığı Türkiye'ye kazandırdık. **Peki başkanlığın ülkemize somut katkıları ne olacak?** [Sayfa 4](#)

Turgay TÜRKİYILMAZ

Tarım ve Orman Bakanlığı
Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü

Plastik Atıksız Limanlar Projesi Tanıtıldı

Akdeniz'de artan plastik kirliliğine karşı bölgesel işbirliğini güçlendirmeyi amaçlayan Plastik Atıksız Limanlar Projesi, İzmir'de gerçekleştirilen açılış toplantısıyla tanıtıldı.

Etkinlik; WWF-Türkiye, WWF-Akdeniz, Rostock Üniversitesi, Yunanistan'dan Enaleia, WWF-Kuzey Afrika, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü Avcılık ve Kontrol Daire Başkanı ve Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği'nin (SÜR-KOOP) katılımıyla yapıldı. Sektörün tüm taraflarını bir araya getiren toplantı, Akdeniz'de sürdürülebilir balıkçılığın geleceği açısından önemli bir buluşma niteliği taşıdı. **SÜR-KOOP Gerem Başkanı Ramazan ÖZKAYA** yaptığı açıklamada, balıkçıların çoğu

zaman denizde en çok zarar gören taraf olduğuna dikkat çekerek şunları söyledi:

"Sanılanın aksine, denizi kirliden sadece balıkçı tekneleri değildir. Aksine balıkçı, ekmeğini sudan kazandığı için denizin sağlıklı olmasına herkesten daha fazla önem verir. Plastik atığın denize düşmesini önlemek, kaybolan av araçlarını geri kazandırmak ve limanları temiz tutmak, doğrudan bizim geleceğimizi ilgilendiriyor." dedi. [Sayfa 6](#)

Camin Ardındaki Yaşam

Prof. Dr. Ercüment GENÇ

A.Ü. Ziraat Fakültesi
Su Ürünleri Mühendisliği
Bölümü Öğretim Üyesi

"Akvaryum, doğayı bir vitrinde sergilemek için değil onun yasalarını anlamak için vardır. Çünkü camın ardındaki küçük dünya, dışardaki büyük dünyanın sessiz bir aynasıdır. İnsan tanır sa sever, severse korur. Su akar, yaşam sürer. İnsan bakar, öğrenir."

diyen Prof. Dr. Ercüment GENÇ Hocamızın herkesin ilgiyle okuyacağı bu yazısını okurlarımızla paylaşıyoruz.

Ayin Dosyası [Sayfa 4](#)

Balıkçılıkta Nereden Nereye?

Sizlerle İMECE başlığı altında AB'nin Ortak Balıkçılık Politikası hakkında genel bilgiler paylaşıyor ve sorunlarımızın çözümünde İdari ve Mali Entegrasyon konularında neler yapabileceğimize değiniyoruz. Bu sayıda sizler ile önümüzdeki yıllarda bizi neler bekliyor, benzer sorunlar karşısında AB geçmişten geleceğe ne tedbirler alıyor ve biz neler yapabiliriz sorularına cevaplar arayacağız.

Hepimiz ne olduğunu ve böyle giderse ne olacağını çok iyi biliyoruz. Yıllardır endişelenerek konuştuğumuz risklerin artık tehlide dönüştüğünü görüyoruz. Mesleğimiz fırtınasıyla, akıntısıyla, dalgasıyla gecenin köründe, kelle koltukta soğukta canını dişine takarak yapılan uğraş olduğu yetmiyormuş gibi bir de bizim neden olmadığımız ama faturasını ödediğimiz dertlerle boğuşuyoruz. Bir yanda ekonomik buhranların getirdiği ağır sıkıntılarla uğraşıyoruz. Diğer taraftan onlarca yıldır biriken kirlilik sorunu ve son yıllarda etkisi iyice artan küresel ısınma ve iklim değişikliği nedeniyle bozulan doğal yaşam sonucu üretimimizde ciddi düşüşler yaşıyoruz.

Bunca gelir ve emek kaybına rağmen balıkçılarımız halkımızı hiçbir zaman balıksız bırakmıyorlar. Yıllardır kendilerine getirilen boy ve sezon ile ilgili kısıtlamalara ve av yasalarına bilinçli bir şekilde uyuyorlar. Üstelik bu fedakarlıkları AB'deki emsalleri gibi büyük destekler almadan, piyasada güçlü yapıları olmadan başarıyorlar. Ama her geçen gün bıçak kemiğe biraz daha fazla dayanıyor.

Aslında AB balıkçıları da bir zamanlar bizimkilerle benzer maddi ve yapısal sorunlar yaşamışlar. İlk kez 1957 yılında sektöre ilişkin sorunlar büyüdükçe balıkçılıkta ortak çözüm arayışları başlamıştır. AB'de giderek artan nüfus ve sağlıklı beslenme bilinci su ürünlerine olan talebi yükseltmiş ve sınırlı stoklar üzerinde baskı arttırmıştır. 1970 yılında başlayan çalışmalar sonunda Avrupa'nın balıkçılık filolarını düzenlemek ve balık stokunu muhafaza etmek üzere 1983 yılında Ortak Balıkçılık Politikası oluşturulmuştur. Politikanın işlerlik kazanması ve etkin kılınması için sürekli yenilen kanunlarla piyasanın nasıl ortak işletileceği düzenlenmiştir. Ortak Piyasa Düzeni denilen bu düzenlemelerle, üretici ile tüketici çıkarları eşit şekilde gözetilerek arz-talep arasında en uygun dengenin ve fiyat istikrarının sağlanmasına ve balıkçının refahının ve balıkçılık sektörünün geleceğinin güvence altına alınmasına çalışılmıştır. En son 2013 yılında 1380 sayılı kanunla yapılan düzenlemeler yürürlüktedir. Artık AB'de balıkçılıkta anahtar deyim sosyal, ekonomik ve çevresel anlamda sürdürülebilirliktir. AB'de üye ülkeler daha istikrarlı, sağlıklı ve güvenli besin tedariği sağlanması ve yeni iş olanakları yaratılması için sürdürülebilir yöntemlere yönelmektedirler. Ama bu zor ve maliyetli bir iştir. Bu nedenle balıkçılar, hükümetlerle çatışmakta ve özellikle küçük balıkçıyı koruyan çözüm yolları bulmaları için zorlamaktadır.

Günümüzde Ortak Balıkçılık Politikası, AB'nin en önemli politikalarından biri haline gelmiştir. Sürekli çeşitli reform süreçlerinden geçerek güncellenmektedir.

Bu kapsamda en son çalışma, AB Komisyonunun Ocak 2025 tarihinde yayınlanan "Geleceğin Balıkçıları Hakkında Öngörü Çalışması" ile ilgili Nihai Rapordur. Bu çalışma AB balıkçılığının 2050 yılına kadar uzun vadeli sürdürülebilirliğini ve dayanıklılığını destekleyerek, toplumun ve çevrenin değişen ihtiyaçlarına uyum sağlanmasını amaçlamaktadır. Raporda sektör, iklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı, ekonomik belirsizlikler ve jeopolitik zorluklar nedeniyle artan baskılarla karşı karşıya olduğu ve balıkçılığın uzun vadeli geleceğini güvence altına almak için farklı olası gelecekleri (senaryoları) öngörerek ileriye dönük bilinçli karar alma süreçleri oluşturulması gerektiği belirtilmektedir. Balıkçıların AB'nin sürdürülebilir mavi ekonomisinin ayrılmaz bir parçası olmaya devam etmesini sağlamak üzere önerilerde bulunmaktadır. Önerilerde Üretici Örgütü kavramı öne çıkmaktadır.

AB Komisyonunun bir diğer çalışması ise; 2023 yılında başlayan ve halen süren AB balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği sektörünün

IMECE

Dr. Erhan EKMEK

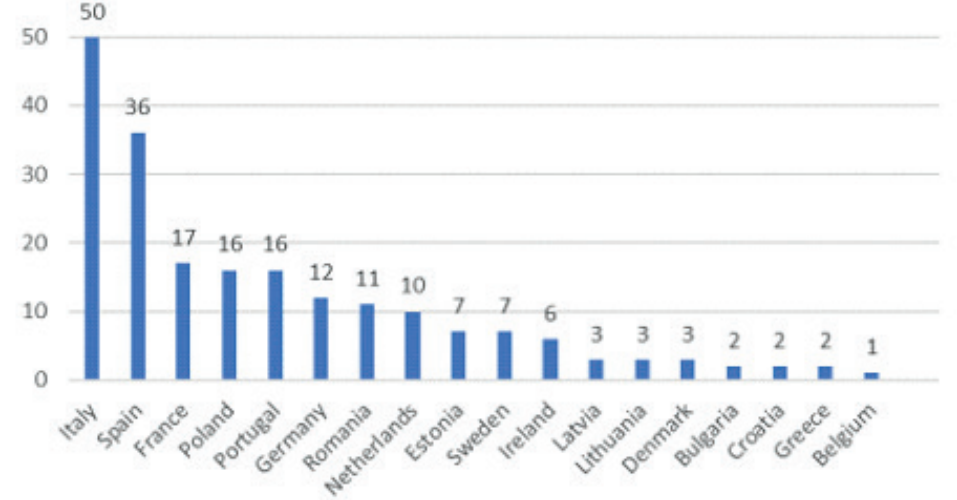
Ziraat Yüksek Mühendisi

sürdürülebilirliğini ve dayanıklılığını artırmaya yönelik önlem paketidir. Çalışmada Komisyonca önce "Bugünün ve Yarının Ortak Balıkçılık Politikası" hakkında bildirim yapılmıştır. Bu maksatla Haziran 2024 -Nisan 2025 tarihleri arasında "kamuoyu istişaresi" başlatılmıştır. İstişare ile sektör paydaşlarından 2013 yılında yapılan son reformdan sonra 2014-2024 yılları arasında ortak balıkçılık politikasının işleyişi, tedarik zinciri, tüketiciler ve kamu otoriteleri üzerindeki etkileri çerçevesinde 10 yıllık değerlendirme yapmaları istenmiştir. Bu istişarenin sonuçları, diğer analiz ve çalışmalarla birleştirilerek, Ortak Balıkçılık Politikası mevzuatının hedeflerine ulaşmadaki performansının yanı sıra ekonomik etkisinin ve ortaya çıkan ihtiyaçlar ışığında uygunluğunun değerlendirilmesine bilgi sağlayacaktır. Komisyon, önümüzdeki günlerde istişarelerin özet raporunu yayınlayacaktır. Sektörün olumsuz etkisini hafifletmek için deniz ekosistemlerinin korunması ve restore edilmesi konusunda AB Eylem Planı hazırlanmıştır. Avrupa Yeşil Mutabakatının hedefleri doğrultusunda 2050 yılına kadar AB'de fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmak ve iklim açısından iklim nötrlüğüne ulaşmak amaçlanmıştır. Bunun için yenilenebilir, düşük karbonlu enerji kaynaklarına geçerek yakıt verimliliğini arttırıcı şekilde enerji dönüşümünün hızlandırmasını destekleyecek zor ve pahalı önlemler önerilmektedir. Paketin belki de en önemli bileşeni, olağan olarak zorluklara karşı temel uygulama aracı olan Ortak Piyasa Düzenleri ve Üretici Örgütleri ile ilgilidir.

Görüldüğü üzere bütün bu süreç içinde Ortak Balıkçılık Politikasının ve Ortak Piyasa Düzenlerinin en önemli uygulama aracı, Üretici Örgütleri adı verilen bölgesel kooperatif birlikleridir. Özellikle son reform süreci sonrası Üretici Örgütlerinin sahadaki görev ve sorumlukları daha da artmış ve sektördeki rolü en üst seviyeye ulaşmıştır. AB ortak uygulamaların temeli durumundadır. Üretici Örgütleri sektörde hem balıkçının, hem de üye devlet hükümetlerinin faydasına çalışan temel yapılarıdır. Özellikle kotalar ya da zor ve pahalı çevresel tedbirler Üretici Örgütlerinin yapacağı faaliyetlere bağlı olarak uygulanabilmektedir.

AB'de üretici örgütleri küçük balıkçının gücü ve sesi olmaktadır. Dünyanın her yerinde olduğu gibi AB'de de sektörde bulunan varlıklı, büyük filo sahibi küçük bir kesimin bazen siyasi yakınlıklarını da kullanarak sektör ve kamu kuruluşları üzerine baskıları ile karşılaşılabilmektedir. İşte bu tip durumlara karşı küçük balıkçının mevcudiyetini sürdürebilmesi açısından üretici örgütlerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda bu tip durumlar karşısında üye ülke hükümetlerinin politikalarını sektör içinde adil ve etkin bir şekilde uygulayabilmeleri bakımından en büyük yardımcıları yine Üretici Örgütleridir.

AB'nin Yetki Devri yaklaşımı gereği Üretici Örgütü kendilerine verilen yetkilere dayanarak üye ülke ilgili bakanlıkları adına uygulamada bütün görevleri üstlenmişlerdir. Halen 200'den fazla Üretici Örgütü yüz milyarlarca Avro'luk balıkçılık piyasasını idare etmektedirler. Ayrıca

AB fonlarının da planlı bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadırlar. Toplam 72 milyar avro tutarındaki AB Fonunun 11,5 milyar avrosu Ortak Balıkçılık Politikasının desteği için ayrılmıştır. Bunun içinden temel unsurlarının uygulanması için Ortak Piyasa Düzenleri de dahil olmak üzere asgari 2 milyar avro'luk ayrılmış ödenek bulunmaktadır. Bir de yaklaşık 6,1 milyar avro'luk 2021-2027 Avrupa Denizcilik, Balıkçılık ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği Fonu (EMFAF) bütçesini buraya ilave etmek gerekmektedir. Ayrıca, Üye Devletler, bu asgari tutarların ötesinde kendi özel ihtiyaçlarını karşılamak üzere ek kaynaklar tahsis etmektedirler.

AB'nin Üretici Örgütleri ile ilgili ileriye yönelik yaklaşımı, örgütlenmede daha üst seviyelerde ve yaygın yapılanmaların oluşturulması ve bunlara daha fazla sorumluluk verme ve yetki devretmeye şeklindedir. Üretici Örgütleri birleşerek "Üretici Örgütü Üst Birlikleri" kurmaya zorlanmaktadır. Ayrıca sektör ile ilgili diğer bütün paydaşların Üretici Örgütü ile bir araya gelerek kümelendikleri "İnter Brans Üretici Örgütü" yapılarının sayılarının arttırılmasına zorlanmaktadır. Hatta Üretici Örgütleri, ülke sınırları dışında diğer üye ülkelerin Üretici Örgütleriyle birlikte "Transnasyonal Profesyonel Üretici Örgütleri" kurmaya zorlanmaktadır. Yani temel yapının etki alanı genişletilmektedir.

Sonuç olarak; AB bugün piyasanın idaresini eskisinden daha fazla neredeyse tamamen Üretici Örgütlerinin yetki ve sorumluluğuna vermiştir. Piyasada üretici ve üretim kayıtların tutulmasından tüketici bilgilerine, pazarın stabil şekilde muhafazası ve kontrolünden üretim ve pazarlama planlarının yapılmasına, piyasa standartlarından kuralların herkese genişletilmesine hatta sektörün rekabet kurallarından

bilgi ağı oluşumuna kadar neredeyse bütün iş ve sorumluluklar Üretici Örgütleri ve üst yapıları tarafından yapılmaktadır. Yarının ekosistemini kurtarmak için Yeşil Avrupa Mutabakatının yaratacağı zorluklara karşı destekleyici önlemler de yine bu çerçevede ele alınmaktadır. Yani tedbirler AB Üretici Örgütleri üzerinden yürütülmektedir.

AB balıkçısı ile birlikte yaşadığımız benzer küresel ekonomik krizlere ve iklim değişikliği etkilerine karşı bizim balıkçımız yalnız başına ve çok daha az destekle mücadele etmektedir. Arkası kesilmeyecek hatta sürekli çeşitlenerek artacak her türlü ekonomik krize karşı piyasa mekanizması içinde örgütlü yapılar halinde olmadığımız süreçte balıkçımızın hiçbir zaman şansı olmayacaktır. AB'de olduğu gibi bizde de kooperatiflerin güçlü ve etkin olması öncelikle ortaklarının sorumluluk bilincine bağlıdır. Balıkçının sorumluluğu sadece bir kooperatife ortak olmak ile bitmemektedir. Üretimden yönetime kadar her aşamada daha aktif rol alınması ve balıkçılarımızın kooperatifine daha fazla sahip çıkması gerekmektedir. Tabii ki bu sahiplenme karşısında devletin de sahada daha fazla yetki ve sorumluluğu AB üyesi ülkelerin hükümetlerinin yaptığı gibi balıkçıya devretmesi gerekmektedir. Bu değişim sanılanın aksine hiç de zor değildir. Bizim balıkçımızın AB'deki emsallerinden eksiği yoktur, bilakis fazlası vardır. Eğer Avrupa'daki meslektaşlarımız bunu yapabilselerse biz çok daha iyisini başarabiliriz.

Zamanında Büyük Önderin izinde yedi düveli dize getirip Cumhuriyetin ilk yıllarında mucizevi şekilde az zamanda imkansız gibi görülen çok ve büyük işleri başaran bir ecdadın, mayasında imece kültürü olan evlatlarıyız. Birlik ve beraberlik içinde olduğumuz sürece Vira bismillah diyerek başladığımız her işi, evvel Allah başarırız.

SÜR-KOOP HABER

İmtiyaz Sahibi ve Yayınlayan

S.S. Su Ürünleri Kooperatif Birlikleri Merkez Birliği Adına

Ramazan ÖZKAYA

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Mine CANIKLI

Genel Yayın Yönetmeni

Reyhan YAKIŞIR

Haber Müdürü

Erdoğan KARTAL

Grafik-Tasarım

Ayhan ELMALIPINAR

Merkez Adres: Konur 2 No:52/10 Bakanlıklar /ANKARA

Tel: 0312 419 22 88 • Faks: 0312 419 22 89

www.sur.coop • info@sur.coop • sur_koop@yahoo.com.tr

Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın - ARALIK 2025 - ANKARA

Yazıların sorumluluğu yazarlara, ilanların sorumluluğu sahiplerine aittir.

FAO-TÜSİAD İş Birliğiyle Yürütülen “Tarım Kooperatiflerinde İş Modelleri Çalışması”nın Sonuçları Paylaşıldı

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ile Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) tarafından yürütülen “Türkiye’de Tarım Kooperatiflerinde İş Modellerinin Araştırılması” konulu çalışmanın sonuçları 4 Kasım 2025 tarihinde TÜSİAD Ankara Temsilciliğinde düzenlenen toplantı ile sektör paydaşları ile paylaşıldı.

Toplantıya kamu kurumları, kooperatif merkez birlikleri, özel sektör temsilcileri, bankalar ve sivil toplum kuruluşları katılım sağladı. Merkez Birliğimizi temsilen su ürünleri mühendisleri Ercan ERDEM ve Kaan KAHRAMAN toplantıda yer aldı.

Programın açılışında TÜSİAD Yönetim Kurulu Üyesi İzzet ÖZİLHAN, kooperatiflerin Türkiye tarım ekonomisindeki potansiyeline dikkat çeken bir konuşma yaptı. FAO Türkiye Temsilci Yardımcısı Dr. Ayşegül SELİŞİK ise, araştırmanın genel çerçevesini anlatarak elde edilen bulguların tarımsal üretim zincirine sağlayacağı katkılara değindi.

Toplantının ilk sunumunda Kıdemli Program Koordinatörü Özcan TÜRKÖĞLU çalışma hakkında özet bilgiler verdi. TÜRKÖĞLU yaptığı sunumda “Sürdürülebilirlik, Tarımsal Kalkınma, Kooperatiflerde dijitalleşme ve yeşil dönüşüm, Yenilikçi modeller, Kooperatiflerin gıda zincirindeki kritik rolü, Mevcut ekosistem ve yönetimin geliştirilmesi ve Kırsalda kalkınma” konularına değindi.

Ayrıca kooperatiflerde başarı ölçütleri olarak “Yönetişim ve Organizasyonel Yapı, Ekonomik Performans, Ortak Memnuniyeti ve Katılımı, Toplumsal ve Çevresel Etki” konularının öneme dikkat çekti.

OR-KOOP’tan Kooperatifçilik Uzmanı Ünal ÖRNEK, dünyadan başarılı kooperatifçilik modellerine ilişkin örnekler paylaştı. Program Destek Uzmanı Ali AĞÖREN ise Türkiye’de çalışma kapsamında incelenen başarılı kooperatiflere ilişkin bir sunum yaptı. Bu kapsamda Balıkesir HAYKOOP, Konya TARKOOP, Ankara KÖYKOOP, Kastamonu ORKOOP ve İzmir SÜRKOOP, ülkemizde öne çıkan örnekler arasında gösterildi. Söz konusu kooperatiflerin üyelerinin gelirlerini artırmaya yönelik uygulamaları ve kurdukları iş modelleri dikkat çekti.

Proje Danışmanı Dr. Hüseyin Tayyar GÜLDAL, anketler ve saha çalışmalarıyla elde edilen bulguları paylaşarak kooperatiflerin temel sorunlarını özetledi. Bulgulara göre; finansman, dijitalleşme, eğitim, danışmanlık ve teknik personel eksiklikleri kooperatiflerin en önemli yapısal sorunları olarak öne çıkıyor. Kooperatiflerin finansmana erişiminde yüksek faiz oranları ve teminat yetersizliği önemli engeller olarak vurgulandı.

Değer Zinciri ve Kooperatifçilik Uzmanı Dr. İsmet YALÇIN ise kooperatiflerin karşılaştığı sorunlara çözüm olabilecek dört farklı potansiyel iş modeli önerildi:

- **Sözleşmeli Üretim Modeli:** Süt, et ve yaş meyve-sebze gibi kısa ömürlü ürünlerde üretici, kooperatif ve alıcı arasında üçlü sözleşmelerin yapıldığı; hızlı tahkim mekanizmasıyla desteklenen bir sistem.
- **Kooperatif Finans Platformu:** Kooperatiflerin üyeleri adına bankalar ve kredi garanti fonlarıyla iş birliği yaparak teminat gücünü artırdığı finansman modeli.
- **Ortak Marka ve E-Ticaret Ağı:** Kooperatiflerin işlenmiş, ambalajlı ve coğrafi işaretli ürünler üreterek bunları birlikler ve e-ticaret platformları aracılığıyla pazarladığı sistem.
- **Kooperatif Girdi ve Lojistik Modeli:** Kooperatiflerin belediyeler, bölge birlikleri ve lojistik şirketleriyle iş birliği yaparak yem, gübre, ağ, kasa gibi girdileri toplu tedarik ettiği; depo ve soğuk hava yatırımlarının ortak gerçekleştirildiği model. Bu sistemle girdi maliyetlerinde %10-20 oranında tasarruf sağlanabileceği öngörüldü.

Toplantının sonunda, sektör temsilcileri ve kooperatif birlikleri, elde edilen bulgular ışığında Türkiye’de kooperatifçiliğin güçlendirilmesine yönelik değerlendirmelerini paylaştı. 🐟

TÜSİAD

IYC 2025 FAO - TÜSİAD Ortak Çalışması: Genel Bakış		
Genel Amaç: BM 2025 Uluslararası Kooperatifler Yılı (IYC) kapsamında Türkiye’de tarımsal amaçlı kooperatiflerin tarım-gıda işletmeleri ve gıda sanayisiyle bütünleşme düzeyini anlamak ve bunları iyileştirmek üzere öneriler geliştirmektir.		
Özel Amaçlar:		
1. Tarımsal ekonomik büyümeye ve sürdürülebilir kırsal kalkınmaya katkıda bulunmak		
2. Tarımsal amaçlı kooperatiflerin iyi işleyen bir gıda tedarik zincirindeki kritik rolünü ele almak		
3. Ülkedeki başarı öykülerini vurgulamak ve Dünya çapındaki iyi uygulamaları paylaşmak		
4. Kooperatiflere yönelik devlet desteklerinin etkisini anlamak		
5. Kooperatifleri pazarla entegrasyon düzeylerine göre analiz etmek		
6. Tarımsal amaçlı kooperatifler ile iş ağıları arasında köprü kurmak		
7. Türk tarım kooperatifleri sistemi için politika önerileri geliştirmek		
8. Önerilen modelleri belirli bir alanda veya ürün grubunda pilot uygulama olarak uygulamak (ayrı bir projenin parçası olarak)		

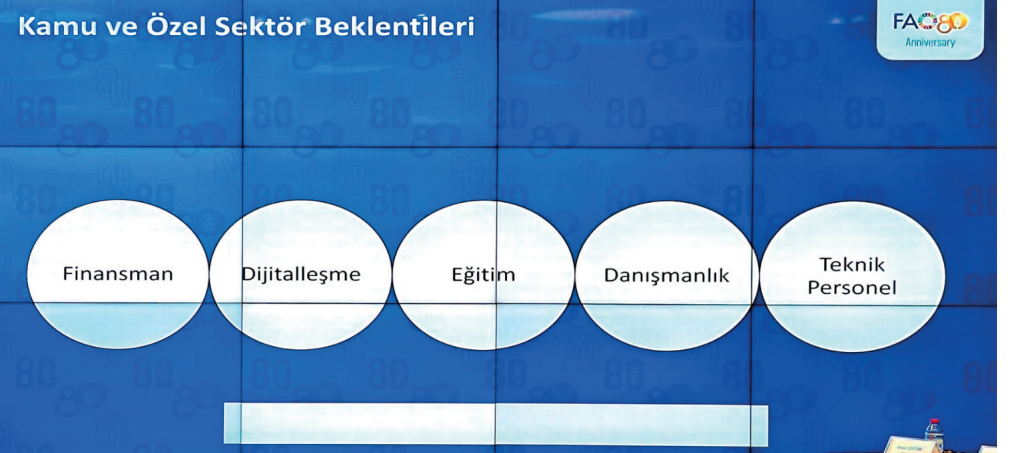
I. Kooperatiflerde Başarı Ölçütleri

Kooperatiflerde Başarı Ölçütleri

- Yönetişim ve Organizasyonel Yapı**
Demokratik katılım: Ortakların karar alma süreçlerine aktif katılımı.
- Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik:** Mali ve idari süreçlerin açık şekilde yürütülmesi.
- Liderlik ve yönetim becerileri:** Yönetim kurulu ve yöneticilerin stratejik vizyonu.
- Ekonomik Performans**
Finansal sürdürülebilirlik: Gelir-gider dengesi, düşük kaynak kullanımı.
- Pazar başarısı:** Ürün/hizmet satışları, rekabet gücü.
- Yatırım ve büyüme kapasitesi:** Yeni projelere yatırım yapma yeteneği.
- Ortak Memnuniyeti ve Katılımı**
Ortakların memnuniyeti: Hizmet kalitesi, iletişim, fayda algısı.
- Eğitim ve kapasite geliştirme:** Ortaklara yönelik eğitim faaliyetleri.
- Ortakların aidiyet duygusu:** Kooperatifle bağlılık ve gönüllü katkı düzeyi.
- Toplumsal ve Çevresel Etki**
Yerel kalkınmaya katkı: İstihdam yaratma, lokal kalkınma desteği.
- Çevre dostu uygulamalar:** Sürdürülebilir üretim.

COOPERATIVE EXCELLENCE AWARDS 2025

Deadline: October 6, 2025

KOOPERATİFLER İÇİN UYGULANABİLİR TASLAK İŞ MODELLERİ ÖNERİSİ

- MODEL 1 – Sözleşmeli Üretim ve Hızlı Tahkim Platformu (TAKİM-PLAT)**
- MODEL 2 – Kooperatif Finans Platformu (KOFİN-PLAT)**
- MODEL 3 – Ortak Marka ve E-Ticaret Ağı (MARKA-PLAT)**
- MODEL 4 – Kooperatif Girdi ve Lojistik Kümesi (LOG-PLAT)**

Camin Ardındaki Yaşam

Akvaryum, doğayı bir vitrinde sergilemek için değil onun yasalarını anlamak için vardır. Çünkü camın ardındaki küçük dünya, dışarıdaki büyük dünyanın sessiz bir aynasıdır.

İnsan tanırsa sever, severse korur.

Su akar, yaşam sürer.

İnsan bakar, öğrenir.

Değerli okuyucu, bu **makale özünü**; Ankara Üniversitesinde sosyal seçmeli ders olarak verilen ve bütün disiplinlere hitap eden **Akvaryum Dünyası** dersinin konularından almaktadır.

Su: yaşamın başlangıcı

Su, insanın en eski aynasıdır. Onu her gördüğümüzde, hem dünyayı hem de kendimizi görürüz. Bir nehrin yüzeyinde yansıyan gökyüzü, aslında yaşamın iç döngüsünü anlatır. Çünkü su, yalnızca canlıların içinde dolaşan bir madde değil yaşamın biçim aldığı bir yoldur.

Antikçağ filozoflarından Thales, “Her şeyin aslı sudur” diyerek doğayı tanıma sürecini başlatmıştır. Bugün, bilimsel olarak bildiğimiz o gerçeği; o dönemde Thales sezgisıyla anlamış ve yaşamın ilk satırı, suyun içinde yazılmış diyebiliriz. İlk hücre, ilk canlı doku, ilk nefes suyun içindeydi. Bu anlamda insanın damarlarında dolaşan sıvı da muhtemelen eski okyanusların bir izini taşır.

Yer küre ve atmosfer arasında yaşamsal gazlar ve suyun üç formunun döngüsü söz konusudur. Bu büyük döngüde oksijen ve besin üretiminin görünmez kahramanları **mikroalglerden söz edilmesi gerekir**. Küçük çoğu mikroskobik olan tek hücreli bitkilere mikroalg bir diğer ifadeyle fitoplankton adı verilir. Mikroalgler, mikron boyutunda olmalarına rağmen, oksijen bütçesinin %50-80’ini üretebilmektedirler. Mikroalgler olmasa gökyüzündeki bulutlar, karadaki ormanlar, hatta insanın yaşamı bile sekteye uğrar. Sularda çoğalan, ışığı ve karbondioksiti tutarak oksijenin üreten bu organizmalara **ilkün üretici** adı da verilir. Karadaki ormanlar aslında bilindiği gibi asıl ihtiyaç duyulan oksijenin kaynağı yani akciğerlerimiz değildir. Sular ve özellikle de okyanuslar görünmeyen ormanlar olup oksijen üretim sahalarıdır. Öz cümle, **suları korumalıyız**.

Başka bir örnek de köpek balıklarıdır. Tanımadığımız için sevmeyiğimiz ve hatta korkup yok edilmesini düşündüğümüz canlılardır onlar. Ancak köpek balıkları özellikle üreme göçüne çıkan balık sürülerini kontrol ederler. Sürünün gelecek nesillerinin güvencesi olarak işlev görürler. Yani sürüdeki zayıf ve hasta olanları seçtiklerinde, onların döl vermesini engellerler. Aslında tüm sürünün sağlığını korumuş olurlar. Köpek balıklarının varlığı, ekosistemin sessiz bir teminatıdır. Gözle görünmeyen alglerle, güçlü ve yırtıcı köpek balıkları arasında görünmez bağ; yaşamı başlatmak ve sürdürmekle ilgilidir.

Suyun hikâyesi yalnız biyolojik değildir; aynı zamanda ahlaki, estetik ve duygusaldır. **Albert Schweitzer** “Yaşama Saygı”dan söz ederken, insanın yalnızca kendi varlığına değil, çevresindeki tüm canlılara da sorumluluk taşıdığını anlatır. **Martin Buber**, insanın doğayla “Ben-Sen” ilişkisi kurabileceğini söyler; yani doğayı bir nesne değil, bir muhatap olarak görmeyi yeğler. **Rachel Carson** ise çevreyi

Prof. Dr. Ercüment GENÇ

A.Ü. Ziraat Fakültesi
Su Ürünleri Mühendisliği

yalnız korunan bir alan değil, yaşanılan bir bütün olarak tanımlamıştır.

Özetle, ekosistemlerin sürekliliği, görünmez ilişkiler ağına dayanır. Bu ilişkilerin bazıları mikroskobik ölçekte, bazıları ise devasa canlıların hareketlerinde gizlidir. Denizlerin bu iki uç örneği **mikroalgler ve köpek balıkları** birbirinden bütünüyle farklı organizmalar olsalar da aynı denklemin iki tamamlayıcı parçasıdır. Bir besini/enerjiyi üretir, diğeri onun sürdürülebilirliğini düzenler. Bu karşılıklı etkileşim, okyanusların biyolojik dengesinin temelidir.

Suya bakmak, aslında bilimi, felsefeyi ve de insanın içsel dünyasını aynı anda görmek gibidir. Bir canlıyı tanımak, onunla bağ kurmanın ilk adımdır. Çünkü **bir canlıyı tanırsan, seversin; seversen korursun**. Akvaryum, bu bağı kurmanın en gerçekçi yoludur. Camın ardındaki sessiz dünyada, canlıların birbirine değmeden bir düzen içinde yaşadığını görmek; dengeyi, sabrı ve ortak yaşamı anlamak için yeni ufuklar açabilir.

Bir balığın yüzmesini izlerken, aslında kendi yaşam hızını da fark edersin. Su, insana sabrı öğretir; acele etmeyi değil, beklemeyi, gözlemlemeyi hatırlatır. O sessiz yüzeyin altında her damla bir hikâye taşır. Her ışık yansıması, yaşamı anlatır.

Merakın izleri: Fan Li’den Gosse’ye, Cousteau’dan Biyofiliye

İnsanın suya duyduğu ilgi, yalnızca doğayı gözlemleme isteği değildir; aynı zamanda kendini anlama çabasıdır. İnsan suya bakarken, kendi köküne de bakar. Bu nedenle su, insanın zihninde hem bilinmeyi hem de geçmişini temsil eder. Bu merak duygusu, yüzyıllar boyunca hem bilimi hem de sanatı beslemiştir.

M.Ö. 5. yüzyılda Çin’de yaşamış olan **Fan Li**, sazan balıklarının yaşam döngüsünü gözlemleyip kayda geçiren ilk kişilerden biri olarak bilinir. Onun yazdıkları, yalnızca üretimle ilgili notlar değildir; aynı zamanda insanın doğayla işbirliği kurabileceğinin erken bir örneğidir. Fan Li, balığın suyla, suyun iklimle, iklimin insanla nasıl iç içe olduğunu sezgisel biçimde anlatmıştır. Belki farkında olmadan, sürdürülebilirliğin ilk ilkesini dile getirmiştir: doğa, insanın mülkiyetinde değil, onunla paylaştığı bir ortak alandır.

Yüzyıllar sonra, 19. yüzyılın ortasında, doğayı yakından izleme isteği Avrupa’da yeni bir biçim aldı. **Philip Henry Gosse**, deniz canlılarını laboratuvar dışında yaşatmayı başardığında, “*akvaryum*” kavramı ilk kez bilimsel literatüre girdi. 1853 yılında

Londra Zooloji Topluluğu’nda açılan ilk halka açık akvaryum, insanların sualtı yaşamıyla yüz yüze geldiği bir dönüm noktası oldu. O güne kadar yalnız denizcilerin gördüğü o sessiz, mavi dünyanın içinde binlerce canlı türü, artık şehir halkının gözleri önündeydi. Bu buluşma, doğanın bir gösteriye değil, bir **gözleme** dönüşmesiydi. İnsan, suyun ardında yüzen canlılarla yalnızca merak değil, sorumluluk da hissetmeye başladı.

Charles Darwin, aynı yüzyılda bu merakın bilimsel temelini güçlendirdi. Bir mercan parçasına bakarken, yüzeyde küçük bir yapı görür ama o yapının içinde binlerce yıllık bir yaşam döngüsünü fark etti. Darwin için bir akvaryum, evrimsel değişimin küçük bir laboratuvarıydı. Gözlem o dönemde deneyden daha değerliydi.

Jacques Cousteau yirminci yüzyılda denizleri kamerayla insanlara taşıdığında, merak yeniden görünür-lük kazandı. Okyanusların rengi, canlıların hareketi, birçok canlıların narin yapısı; hepsi artık milyonlarca insanın evine ulaşabiliyordu. Cousteau’nun yaptığı, suyun sessizliğini insana tercüme etmektir. Her belgeselinde, suyun altında gördüğü düzeni anlatırken, insanın suyun üstünde kaybettiği düzeni hatırlatıyordu. Onun kamerası yalnız görüntü kaydetmiyordu; doğa ile insan arasındaki bağı yeniden kuruyordu.

Bu çizginin son halkasında **Edward O. Wilson**’ın “*biyofili*” kavramı yer alır. Wilson’a göre insan, diğer canlılara karşı doğuştan bir yakınlık duyar. Bu yakınlık, yalnızca duygusal bir bağ değil, evrimsel bir zorunluluktur. İnsan doğadan uzaklaştıkça, kendi dengesini de kaybeder. Wilson’un bu düşüncesi, akvaryumların varlık nedenini yeniden tanımlamak için de bir yaklaşım olarak nitelendirilebilir. Akvaryum, insanın doğayla bağına hatırladığı küçük bir penceredir.

Fan Li’nin bambulu toprak havuzlarından, Gosse’nin cam tanklarına, Darwin’in defterlerinden, Cousteau’nun kamerasına kadar uzanan bu merak zinciri, aslında tek bir insan davranışına dayanır: **gözlemleme arzusu**. Gözlem, bilginin ilk adımdır ama aynı zamanda empatiye de açılan bir kapıdır. Çünkü dikkatle bakan kişi, yargılamaz anlamaya çalışır.

Akvaryumlar, bu anlamda merakın somutlaşmış hâlidir. İçlerinde yalnızca su ve balık yoktur; aynı zamanda tarih, felsefe, teknoloji ve etik bir aradadır. Fan Li’nin havuzunda başlayan bakış, bugün sensörlerle, yapay zekâlarla devam etmektedir. Ancak öz değişmemiştir. İnsan hâlâ suya bakmakta ve hâlâ o derin sessizliğin içinde kendine dair bir şey aramaktadır. Son söz:

Madem insan çok akıllı o zaman doğayı yani kendinden farklı canlı-cansız varlıkları iyi tanıması gerekmez mi?

Doğadan yararlanırken, kaynakları sonuna kadar tüketmek yerine yenilenmelerine izin vermesi gerekmez mi?

Dünyaya gelen her canlıya en az bir kez döl verme şansı vermesi gerekmez mi?

Gelecekte torunlarının da aynı kaynağa erişiminin olmasını temin etmesi gerekmez mi? 🐟

Türkiye, Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu Başkanlığına Seçildi

1. Sayfa Haberin Devamı >

Peki başkanlığın ülkemize somut katkıları ne olacak?

1. Türkiye bölgesinde daha etkili konumuna yükseliyor.

Yıllardır katkı sunduğumuz çalışmalarda bundan sonra kararların şekillenmesinde daha etkin bir rol üstleneceğiz. Bir Türk’ün bu görevde bulunması prestij açısından büyük değer taşıyor.

2. Türkiye’nin uygulamaları daha görünür olacak ve diğer ülkelere örnek teşkil edecek.

Zaman zaman ‘Türkiye’de sıkı kurallar uygulanıyor ama diğer ülkelerde yok’ yönünde eleştirilerle karşılaşırız. GFCM Başkanlığı, sürdürülebilirlik adına aldığımız önlemlerin bölgesel ölçekte daha iyi tanınmasına ve yaygınlaşmasına katkı sağlayacaktır. Akdeniz’de korumacı yönetim uygulamalarının öncü ülkelerinden biriyiz; artık bu yaklaşımın diğer ülkelere de yansımaları sağlayacağız.

3. Geleceğe yönelik planlamalarda söz sahibi olacağız.

Bu tür organizasyonlar 5-10 yıl sonrasının balıkçılık politikalarını belirler. Tartışmalar bir Türk başkanlığında yürütüleceği için geleceğin önceliklerini daha erken görme, kendi politikalarımızı buna göre şekillendirme fırsatımız olacak.

4. Türk uzmanların uluslararası görevlerde daha fazla yer almasının önü açılacak.

Bu başarı, Türk bürokrat ve bilim insanlarının GFCM, Karadeniz Çalışma Grubu ve diğer uluslararası projelerde daha aktif rol almasını teşvik edecek. Yeni kuşak uzmanlarımız için cesaret verici bir eşik oluşturduk.

Bugün bu başarının değerini biz biliyoruz; ancak birkaç yıl içinde sektörün tüm paydaşları bu adımın ne kadar önemli olduğunu yaşayarak görecek. Ülkemize ve sektörümüze hayırlı olsun.”

Türkiye, Uluslararası Balıkçılıkta Bir Başarı Daha Elde Etti

Uluslararası balıkçılık camiasında ülkemizi gururlandıran bir gelişmeyi daha kamuoyuyla paylaşmak isterim. Kısa süre önce gündeme getirdiğimiz GFCM’deki başkanlık sürecinin

yanı sıra, balıkçılık sektörümüz açısından son derece önemli bir başka uluslararası başarıya da imza attık.

Bilindiği üzere **ICCAT –Atlantik Ton Balıklarının Korunması Komisyonu**– dünyanın en güçlü ve en kapsamlı bölgesel balıkçılık yönetim organizasyonlarından biridir. 55 üye ülke, 4 işbirliği yapan taraf ve yaklaşık 25 sivil toplum kuruluşunun katılımıyla çalışan bu yapı, küresel balıkçılık politikalarının şekillenmesinde son derece belirleyici bir rol üstlenmektedir. Özellikle ton balıkları başta olmak üzere 30’dan fazla türün yönetimine ilişkin bağlayıcı kararlar almaktadır.

Bu yılki ICCAT toplantısı 17-24 Kasım 2025 tarihleri arasında İspanya’nın Sevilla kentinde gerçekleştirildi. Toplantının en kritik başlıklarından biri, ülkeler arasında mavi yüzgeçli orkinos kotasının yeniden belirlenmesiydi. Müzakerelerin yoğun geçtiği, büyükelçilerden devlet yetkililerine kadar üst düzey diplomatik girişimlerin yaşandığı zorlu bir süreç oldu. Çünkü önümüzdeki üç yıl için verilecek kararlar, tüm üye ülkeler açısından stratejik önem taşıyordu.

Bizim açımızdan sevindirici sonuç şu ki: Türkiye’nin yıllık 2.600 ton olan mavi yüzgeçli orkinos kotası 3.095 tona yükseltildi. Bu yaklaşık yüzde 20’lik son derece kıymetli bir artış anlamına geliyor. Sektörümüz için azımsanamayacak düzeyde, yıllık yaklaşık 10 milyon dolar değerinde ek ekonomik imkan doğmuş durumda.

Bu artış hem avcılık yapan balıkçılarımız hem yetiştiricilik faaliyetinde bulunan işletmelerimiz hem de ihracatçılarımız için önemli bir kazanım. Uluslararası arenadaki etkinliğimizin, güçlü müzakere kabiliyetimizin ve sürdürülebilir balıkçılık politikalarımızın somut bir sonucudur.

Bu başarıda emeği geçen tüm ekip arkadaşlarıma ve paydaşlara teşekkür ediyor, kararın tüm balıkçılık sektörümüze hayırlı olmasını diliyorum.

Bu süreçleri başından itibaren yakından takip eden, bir çok ülke yetkilisiyle kritik görüşmeler yaparak her iki başarıya da güçlü destek sağlayan Sayın Bakanımız İbrahim Yumaklı Beyefendiye şükranlarımızı sunuyoruz. 🐟

Çeşmealtı Su Ürünleri Kooperatifi

Çeşmealtı Su Ürünleri Kooperatifi 1989 yılında İzmir ili Urla ilçesinde kurulmuştur. Ben Çeşmealtı Su Ürünleri Kooperatif Başkanı Güven KONUK, Kasım 2004 yılından bu yana başkanlık görevini sürdürmekteyim.

Yönetim Kurulu olarak 2004 yılında göreve başladığımızda, balıkçı barınağımız sadece bir mendirek halindeydi. Kooperatifimize Başkan olarak seçildiğim gün, Çeşmealtılı olan milletvekilimiz bizleri tebrik ederken 'Hayırlı uğurlu olsun, bizden bir isteğiniz var mı? Sizler için ne yapabilirim?' demişti. O zaman büyük eksikliğimiz olan balıkçı barınağımız yoktu. Ben de, "Sayın vekilim kooperatifimizin balıkçı barınağı yok, barınağa ihtiyacımız var, barınak istiyoruz." dedim. Sağ olsun, vekilimizle birlikte DLH Bölge Müdürlüğüne gittik. O zaman kendisi Plan Bütçe Komisyonundaydı. Kooperatifimize 2 kez ödenek çıkartılarak; barınağımızın ana mendirek uzatması, tali mendirek ve betonlama işlerinin 2007 yılında bitirilmesi sağlandı.

İşimiz yeni başlıyordu. Bu sefer de balıkçı barınağımızın kiralama mücadelesi başladı. 01 Mayıs 2007 yılında 10 yıllığına barınağımızı kiraladık. Hemen işe koyulup mezat alanını yaptık. Her gün balık mezat satışına başladık. Hala satışlarımız devam etmektedir. Fakat mezat ve balıkçılarıma buz gerekli, kooperatifimizin arabası yok. 25 km öteden buz satın almak zorunda kalıyoruz. Tabi mesafe çok olunca, buz parası kadar da nakliye bedeli ödüyoruz.

2009 yılında Tarım Bakanlığı tarafından 80.000 lirası faizsiz, 10 yılda geri ödemeli; 1000 T/Y kapasiteli Balık Avlama filosu projesi rehabilitasyon kredisini aldık. Bu kredi kooperatifimizin ufkunu açmasını sağladı. Öncelikle kredi ile soğuk hava deposu ve buz makinası yaptık. Peşinden 15 metre küp 'Ducato' marka bir araç satın aldık. Bu araçla sabah erken saatlerde, mezatta satışa sunulmayacak olan fazla balıklarımızı, kooperatif ortaklarımızdan toplayarak, onların adına balıkhaneye taşımaktayız. Bu taşıma karşılığı; nakil belgesi ve nakliye belgesi ücreti, cüzi bir miktarda balık sahiplerine eşit olarak bölünmektedir. Kooperatifimizin ortaklarından buz ücreti almamaktadır. Şu anda kooperatifimizin 2 adet arabası ve 2 adet buz makinası bulunmaktadır.

Mezat yerimizde, kooperatif ortaklarımızın avladığı günlük taze balıklarımızı, uygun fiyatla halkımızla buluşturmaktayız.

2011 yılında balıkçı barınağımıza işletme iznini aldık. Kooperatifimizin kira alanı dışında 1991 yılından beri işlettiği 'çekek yeri' bulunmaktadır. Buraya ortaklarımızın tekneleri ücretsiz olarak çekilmektedir. Bunun yanı sıra ihtiyacı olan ortaklarımıza boya, bayramlarda, gıda ihtiyaç desteği sağlanmaktadır.

Güven KONUK

Çeşmealtı Su Ürünleri Kooperatif Başkanı

Balıkçımızın en büyük sorunu, yasa dışı avcılık yapanlar

İzmir Körfez Bölgesi adeta kaçak avcılığın merkezi haline gelmiş durumda. Yasa dışı avcılık yapanlar, balıkçımıza çok büyük sorun teşkil etmektedirler. Ortaklarımızın yaşadığı bu sorunların çözümü için elimizden gelen mücadeleyi yaparken; yetkililerden de kooperatifimiz adına gerekli desteği bekliyoruz.

2023 yılında Çeşmealtı Kaymakamımızdan tarafından talep ettiğimiz balık mezatımız yenilenmiş ve yanına idari bina ve balık temizleme yeri yaptırılmıştır. Ayrıca barınağımızda tüm ortaklarımızın ağılarını muhafaza edecekleri 12 metre kare kapalı ağ muhafaza alanı ve 120 metre kare de kapalı ağ tamir yeri bulunmaktadır.

Her gün ağ ve yakıtı gelen fiyat artışları ve diğer girdi maliyetlerimizdeki artışın yanı sıra; kooperatif ortaklarımızın çalıştıracak tayfa bulamaması en büyük sorunlarımızın başında yer almaktadır. Bunun yanı sıra son dönemde olumsuz sonuçlarını daha çok hissettiğimiz iklim değişikliğinin yarattığı sorunlarıdır. Ayrıca denizlerimizdeki kirlilik, deniz suyundaki sıcaklık artışı ile balıktaki azalma, yer değiştirmeler; balıkçılarımızı perişan etmektedir.

Yaşanılan tüm bu sorunların bir nebze de olsa çözülebilmesi, ortaklarımıza desteklemelerin artırılabilmesi için, kooperatif mevzuatına olumlu dokunuşlar yapılarak, kooperatif ortaklarımıza daha fazla nakdi yardımlar yapabilmemiz sağlanmalıdır.

Daha güzel yarınlar ümidiyle herkese selamlar.

Uluslararası Kadın Balıkçılar Günü Kampanyası

Dünya Balıkçı Halkları Forumu (WFFP), küçük ölçekli balıkçıların haklarını savunan ve 70'ten fazla ülkeden üyeleri bulunan uluslararası bir kuruluştur. WFFP, balıkçılık sektöründe önemli bir teknik ve sosyal soruna dikkat çekmektedir: Kadın balıkçıların görünmezliği ve bu alandaki veri eksikliği.

Bu yıl WFFP tarafından ilk kez düzenlenen Uluslararası Kadın Balıkçılar Günü Kampanyası, bu yapısal sorunu çözmeyi ve kadın balıkçıların emeğini uluslararası politika gündemine taşımayı amaçlayan kapsamlı bir farkındalık çalışmasıdır.

1997 yılında kurulan WFFP, çalışmalarını Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) Küçük Ölçekli Balıkçılık Gönüllü Rehberi'ne (SSF Guidelines) göre yürütmektedir. Ancak WFFP'nin görevi sadece bu rehberi desteklemek değildir. 70'ten fazla ülkeden üyeleri bulunan uluslararası kuruluş, rehberin ülkelerde gerçekten uygulanıp uygulanmadığını takip etmek için, Uluslararası Gıda Egemenliği Planlama Komitesi (IPC) bünyesinde "People-Centred Monitoring - PCM" adı verilen özel bir yöntem geliştirmiştir.

People-Centred Monitoring, hükümet raporlarına değil, balıkçıların kendi deneyimlerine dayanan bir izleme aracıdır. Böylece, SSF Rehberi'nin ne kadar uygulandığı, doğrudan sahadan gelen bilgilerle değerlendirilir. Bu yöntem, özellikle kadın balıkçıların hak ve katkılarının, resmi istatistiklerde görünmeyen yönleriyle ortaya konması açısından büyük önem taşımaktadır.

Uluslararası Kadın Balıkçılar Günü'nün İlanı

WFFP'nin 2024 yılında Brezilya'da düzenlenen 8. Genel Kurulu'nda kabul edilen WFFP Kadın Balıkçılar Bildirgesi 2024 ile 5 Kasım resmen Uluslararası Kadın Balıkçılar Günü olarak ilan edilmiştir. Bu ilan, kadın balıkçıların küresel hareket içindeki liderliğini ve sektördeki hayati rolünü resmi bir zemine oturtmuştur.

Kampanyanın temel teknik çıktısı, kadın balıkçıların sektördeki konumunu, karşılaştıkları yapısal sorunları ve sürdürülebilirliğe katkılarını ölçmek amacıyla oluşturulan "Kadın Balıkçılar İçin Ortak Gösterge Seti" çalışmasıdır. Bu gösterge seti, özellikle küçük ölçekli balıkçılıkta kadınların yoğunlaştığı avcılık, işleme, pazarlama, ağ onarımı, yetiştiricilik ve kooperatif faaliyetleri gibi alanlarda, cinsiyete göre ayrıştırılmış veri (gender-disaggregated data) toplanmasını hedeflemektedir.

Kampanya, 1-5 Kasım 2025 tarihleri arasında sosyal medya farkındalığı ile başlamış, ardından 5 Kasım-10 Aralık

Dr. Huriye GÖNCÜOĞLU BODUR

Ege Üniversitesi
Su Ürünleri Fakültesi Öğretim Üyesi

2025 tarihleri arasında saha verileri, kısa videolar ve çevrimiçi toplantılarla derinleştirilmiştir.

40'tan fazla ülkeden derlenen görsel ve saha içeriği, gelecekte oluşturulması planlanan uluslararası kadın balıkçılar veri tabanı için bir temel oluşturmuştur.

Türkiye'nin Kampanyadaki Yeri: Veri ve Görünürlük

Türkiye'de kampanyaya katılım, Kadın Balıkçılar Derneği tarafından sosyal medya ve iletişim desteğiyle sağlanmıştır. Dernek, WFFP'nin küresel mesajlarını Türkçe'ye uyarlayarak ve Türkiye'deki kadın balıkçıların emeğine ilişkin örnek içerikler üreterek uluslararası kampanyaya destek olmuştur.

WFFP'nin Uluslararası Kadın Balıkçılar Günü Kampanyası, sadece bir farkındalık etkinliği değil, aynı zamanda küresel balıkçılık yönetimine halk merkezli izleme ve cinsiyete göre ayrıştırılmış veri toplama gibi teknik araçları entegre etme çabasıdır. Bu çaba, küçük ölçekli balıkçılığın sosyal, ekonomik ve ekolojik sürdürülebilirliğine veri temelli katkı sağlamayı amaçlamaktadır. 🐟

Plastik Atıksız Limanlar Projesi

Akdeniz'de artan plastik kirliliğine karşı bölgesel işbirliğini güçlendirmeyi amaçlayan Plastik Atıksız Limanlar Projesi, İzmir'de gerçekleştirilen açılış toplantısıyla tanıtıldı.

Etkinlik; WWF-Türkiye, WWF-Akdeniz, Rostock Üniversitesi, Yunanistan'dan Enaleia, WWF-Kuzey Afrika, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü Avcılık ve Kontrol Daire Başkanı ve Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği'nin (SÜR-KOOP) katılımıyla yapıldı. Sektörün tüm taraflarını bir araya getiren toplantı, Akdeniz'de sürdürülebilir balıkçılığın geleceği açısından önemli bir buluşma niteliği taşıdı.

Balıkçılığın Geleceği İçin Temiz Limanlar Hepimizin Sorumluluğu

Proje; pilot bölge olan Foça ve Mordoğan limanlarında, denizlerdeki plastik kirliliğini kaynağında azaltmayı, liman yönetiminde döngüsel çözümler geliştirmeyi ve balıkçıların günlük faaliyetlerini daha sürdürülebilir hâle getirmeyi hedefliyor. SÜR-KOOP, balıkçıların gerçek saha deneyimini projeye aktararak hem çözüm mekanizmalarının hem de uygulama adımlarının daha verimli tasarlanmasına destek verecek.

Balıkçılar İçin Temiz Deniz Hayati Önem Taşıyor

Toplantıda söz alan SÜR-KOOP Genel Başkanı Ramazan Özkaya, balıkçıların çoğu zaman denizde en çok zarar gören taraf olduğuna dikkat çekerek şunları söyledi:

"Sanılanın aksine, denizi kirlüten sadece balıkçı tekneleri değildir. Aksine balıkçı, ekmeğini sudan kazandığı için denizin sağlıklı olmasına herkesten daha fazla önem verir. Plastik atığın denize düşmesini önlemek, kaybolan av araçlarını geri kazandırmak ve limanları temiz tutmak, doğrudan bizim geleceğimizi ilgilendiriyor."

Özkaya, SÜR-KOOP'un limanlarda düzenli atık yönetiminin sağlanması, kaybolan ağların bildirilmesi ve geri dönüşüm süreçlerinin güçlendirilmesi gibi konularda projeye katkı sunacağını belirtti.

Limanlardan Başlayan Temizlik Akdeniz'e Yayılacak

WWF-Türkiye, WWF-Akdeniz Rostock Üniversitesi ve Kuzey Afrika'daki ortakların yürüttüğü proje;

- Plastik Kullanımını Kaynağında Azaltmak
- Atık Yönetim Sistemlerini İyileştirmek ve Geri Dönüşümü Artırmak
- Sektörel Dönüşümü Teşvik Etmek ve Yenilikçi Çözümleri Test Etmek
- Kapasite Geliştirmek ve Farkındalık Yaratmak
- Politika ve Uygulama Geliştirmek
- Akdeniz Geneline Örnek Bir Model Oluşturmak

Projede Türkiye ve Tunus pilot ülkeler olarak yer alırken, Ege kıyıları için Foça ve Mordoğan limanları örnek model olarak değerlendiriliyor.

Balıkçılığın Sesi Projeye Yön Verecek

Açılış programında düzenlenen teknik oturumlarda balıkçıların karşılaştığı ekipman kayıpları, işaretleme sistemleri, limanlardaki atık yönetimi eksiklikleri ve geri dönüşümün balıkçı ekonomisine katkısı gibi konular ele alındı.

- Av araçlarının markalanması,
- Kaybolan ağların bildirilmesi,
- Limanlarda balıkçılar için daha erişilebilir atık toplama sistemleri kurulması

gerektiğini vurguladı.

"Deniz Bizim İşyerimiz, Korunması Hepimizin Görevi"

SÜR-KOOP adına yapılan açıklamada, temiz limanların yalnızca çevresel bir hedef değil, aynı zamanda balıkçıların geleceğini güvence altına alan ekonomik bir zorunluluk olduğu belirtildi:

"Denizler bizim işyerimizdir. Plastik kirliliğinin önlenmesi, avlanabilir stokların ve deniz yaşamının korunması anlamına gelir. Bu nedenle proje kapsamında geliştirilecek her adım biz balıkçılar için stratejik önem taşımaktadır."

Sektör İçin Örnek Bir İşbirliği

Plastik Atıksız Limanlar Projesi, kamu kurumları, balıkçılar, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının birlikte hareket ettiği nadir bölgesel girişimlerden biri olarak dikkat çekiyor. SÜR-KOOP, önümüzdeki üç yılda Foça ve Mordoğan'da yapılacak pilot çalışmalara aktif katkı sağlayarak projenin tüm Akdeniz'e örnek oluşturması için çalışacak. 🐟

International Fisher Women's Day

November 5th

Every Wave Carries Her Labour, Every Shore Her Claim

Global celebrations | Local voices
Nov 1-5: Stories. Strength. Solidarity.

International Fisher Women's Day

November 5th

Join us for a 5-day journey celebrating the power, resilience, and voices of fisherwomen worldwide. From coastal villages to inland waters, fisherwomen are the backbone of our communities and ecosystems.

Orkinos Avcılığı ve Besiciliği

Değerli Okuyucular, bu sayıdaki yazımda sizlere bir fikir aşılamaya, bir şeyler öğretmeye çalışmayacağım. Sadece güzel ülkemizde orkinos faaliyetlerinin neredeyse sıfırdan başlayarak bugünkü durumuna geldiğini özetlemeye çalışacağım. Kısa bir yakın tarih derlemesi diyelim isterseniz.

Ben, Mustafa Ültanur, 1947 de Ankara da doğdum, yüzmeyi ve balık tutmayı ilkokuldayken Gelibolu'nun kayalıklarında öğrendim, balık avlamak amatör bir tutku olarak ömür boyu devam etti.

Ömrümün ilk yarısını çok sevdiğim Deniz Kuvvetlerinde çoğunlukla Denizaltı Filosunda geçirdim ve 2000 yılında Tuğamirallikten emekli oldum. Kaderin güzel bir cilvesi olarak sivil hayatımdaki işimin bana ilk getirdiği şey Orkinos Çiftlik Projesi idi. İlk anda anladım ki, o güne kadar balıkçılarımız yakaladıkları orkinosları ya yok pahasına ihraç etmeye, ya da iç pazarda tüketilmesi amacı ile pazarlamaya çalışıyorlar. Orkinos çiftliği ve Besiciliği o zamana kadar hiç yapılmamış.

İlk araştırmalarım sonucu; balıkçılarımızın orkinos avlama konusunda o zaman dahi yeterli oldukları, ancak, avdan sonra balıkların çiftliğe getirilmesi, çiftlikte beslenmesi, hasat edilmesi ve bir çiftliğin fiziki olarak kurulması ve idamesi konularında hiçbir bilginin olmadığı sonucuna vardım. Daha da kötüsü bu konuları kapsayan hiçbir doküman / kitap / yayın olmamasıydı.

Bu gün Orkinos avcılığı ve besiciliği konularında balıkçımızın ve çiftlik işletmecilerimizin ulaşmış olduğu muhteşem seviye Tarım Bakanlığı, Balıkçı ve Sektör yönetici ve çalışanlarının 24 yıllık üstün ve fedakar gayretlerinin sonucudur.

2000 yılı içinde çiftlik kurmak için çalışmamıza başladık. Hemen hiçbir şey bilmediğimiz için bir Japon ve bir İspanyol danışman ile çiftliğe uygun yer arama faaliyetlerine başladık. Balıkçılarımızın da yönlendirmesiyle Gazipaşa üzerinde karar verildi. İzin işlemleri, o zamanlar Tarım Bakanlığımızda Şube Müdürü olan Erkan Gözğözoğlu beyin de olumlu, destekleyen ve çözüme yönelik yaklaşımları ile gecikmeli de olsa sonuca ulaştı.

Sıra çiftlik kurmaya geldi. İspanya'dan ikinci el dikkörtgen formda bir tesis ithal edildi ve 4 adet de daire kafes imal edildi (Türkiye de ilk). Ancak gecikmeler nedeniyle 2001 balıkçılık sezonu kaçırdı.

Bu arada çiftlik kuracak firmalar da çoğaldı ve 2002 yılında çiftlik sayısı olarak neredeyse bu günkü duruma gelindi. Doğal olarak zaman içinde firmalarda değişiklikler oldu.

2002 yılı balıkçılık sezonunda firmalarımız ilk avlarını yaptı ve çiftliklerine canlı balık koydu. Biz bunu yapabilmek için Türk dalgıçlarımıza ilave olarak 6 Avusturyalı dalgıç da getirtip işlemleri onlarla birlikte yapıp beceri geliştirmeye başladık.

Tamam çiftliklerimiz var, avlayabiliyoruz, yavaş yavaş besleme işini de geliştirmeye başladık, ama çok önemli bir eksiklik acı bir şekilde ortaya çıktı. ICCAT adı verilen uluslararası bir kuruluş Orkinos hareketlerinin tamamını kontrol ediyor ve Türkiye ICCAT a üye değil.

Türkiye 4 Temmuz 2003 tarihinde resmen ICCAT üyesi oldu

İlk olarak 2003 yılında Dublin de yapılan ICCAT 18nci Genel Kurul toplantısına Türkiye olarak resmen katıldık. Gördük ki pasta paylaşılmış, kimse sonradan gelene kendi payından vermek istemiyor. Kota mücadelesi de ondan sonra başladı.

Her yıl Kasım ayı içinde yapılmakta olan ICCAT Komisyon toplantıları yoğun mücadele içinde geçti, Japonya'da ki toplantıda önerilen kota miktarını ülke olarak kabul etmeyince, hak edilenin çok altında bir kota miktarı ile devam etmek zorunda kalındı, sonuç

Mustafa ÜLTANUR
SÜR-KOOP ICCAT Sorumlusu

olarak Türkiye bir süre SELF QUOTA ilan ederek sistemi zorladı. Bu süre zarfında Türk firmaları yabancı bayraklı Şirketler ile ortaklık ve/veya ticaret yaparak kotamızın çok üstünde bir seviyeye ulaşabildiler.

Orkinos işlemlerinin en önemli ögesi olan BCD (Orkinos Av Dokümanı) 2016 yılına kadar kağıt ve ıslak imzalı olarak kullanılmış, orkinosların kimlik kartı / pasaportu gibi işlem görmüştür. Çok iyi bilindiği gibi bu belge olmadan orkinoslara hiçbir işlem yapılamamaktadır. 2016 yılından itibaren BCD elektronik ortama aktarılmıştır. Bu hazırlık süresince Tarım Bakanlığı ve Sür-Koop personeli el birliği içinde sistemin geliştirilmesi için ICCAT ve TRAGSA yetkilileri ile etkin bir şekilde çalışmışlar, çok değerli katkılarda bulunmuşlardır.

2009 yılından itibaren uygulanmaya başlayan Bölgesel ve Milli Gözlemci uygulamaları Bakanlığımızın vermekte olduğu yetki ile Sür-Koop tarafından başarı ile yürütülmektedir. Dikkatli bir çalışma sonucu ICCAT genelgelerine girmiş olan kural sonucu kendi ülkesinin gözlemcilerini kullanabilen tek ülke olma ayrıcalığını yaşıyoruz. Bunu devam ettirebilmesi için kurallara uyum gösterilmesi ve gözlemcilerimizin görevlerini tam yapmaları için desteklenmeleri çok önemlidir.

Bu mücadele içindekilerin adlarını yazarsam sayfalar tutar. Kısaca Tarım ve Orman Bakanlığı, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü ve çalışanları olmak üzere, Firma yetkilileri ve çalışanlarına, Sür-Koop Başkanı ve çalışanlarına ve de en önemli unsur olan balıkçılarımıza şükranlarımızı sunmak isterim.

Günümüzde eriştiğimiz seviye özetlenirse; Su Ürünleri Genel Müdürlüğü; konu hakkında derin bir tecrübe sahibidir, ICCAT yönetimi ve üyeleri arasında güvenilir ve etkin bir yer edinmiştir.

Balıkçılarımız; tahsisli kotanın tamamını rahatça yakalayacak donanım ve beceriye sahiptir.

Çiftlik işletmecisi şirketlerimiz; Orkinosları en kaliteli olacak şekilde besleme, hasat ve ihraç etme yeteneğinde olup, başta Japonya olmak üzere birçok ülke ile birlikte katma değeri yüksek operasyonlar yapmaktadır.

Sür-Koop; Orkinos operasyonlarının olmaz ise olmaz gereği olan Bölgesel ve Milli Gözlemci organizasyonlarını aksaksız olarak yürütmekte ve sisteme desteğini devam ettirmektedir.

Yukarıda kısaca değinilen nedenlerle Türkiye Orkinos konusunda Dünya çapında bir dev olma amacına ulaşacaktır.

Bu güzel dayanışma ve işbirliğinin uzun yıllar devam etmesini dilerim.

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

General Fisheries
Commission for
the Mediterranean

SCIENCE AND COLLABORATION
FOR SUSTAINABILITY

The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries 2025

FAO'nun Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu'nun 2025 Raporu Yayımlandı

Akdeniz ve Karadeniz Balıkçılığının Durumu (SoMFi) Raporu, balıkçılıkta sürdürülebilirlik endişeleri devam ederken, aşırı avcılık son on yılın en düşük seviyesine gerilediğini, stokların toparlanmasında güçlü ilerlemeler kaydedildiğini ortaya koyuyor.

Rapor, bugüne kadarki en kapsamlı değerlendirmeye sahip Akdeniz ve Karadeniz'deki 120 stokun analizini içermektedir. 700'den fazla bölgesel uzmanın katkılarıyla hazırlanan 2025 Akdeniz ve Karadeniz Balıkçılığının Durumu (SoMFi) raporu, güçlü iş birliği ve kanıta dayalı yönetimin sonuç verdiğini ortaya koymaktadır. Balıkçılığın kaynaklar üzerindeki baskısı yarı yarıya azalmış durumda ve kaynaklarda bir toparlanma söz konusu. Raporda Karadeniz ve Akdeniz için şu bilgilere yer aldı:

Türkiye, olumlu bir su ürünleri ticaret dengesi (0,4) sürdürmektedir; ancak net ihracat oranı, önceki *The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries* baskısında rapor edildiği üzere, 2020 yılına kıyasla biraz düşmüştür.

Balıkçılık

- Hem Akdeniz hem de Karadeniz havzaları birlikte ele alındığında, Türkiye 2023 yılında 413 600 ton (%37) av miktarıyla başlıca üretici olmaya devam etmektedir.
- Türkiye, bölgedeki av miktarındaki artışa en önemli katkıyı sağlayan ülkedir: 2020-2021 döneminde 296.500 tondan 2022-2023 döneminde 413.600 tona yükselmiştir. Bu, yalnızca en yüksek mutlak artışı (+165 800 ton) değil, aynı zamanda rapor veren tüm ülkeler arasında en belirgin görece büyümeyi (+%66,9) temsil etmektedir. Bu artış, büyük ölçüde Türkiye'nin hamsi balıkçılığıyla ilgili olağanüstü performansından kaynaklanmaktadır.
- Bölgede, Türkiye 2022-2023 döneminde ortalama 330 700 ton (% 31,4) av miktarıyla avlanma açısından lider ülke olmaya devam etmektedir.
- Karadeniz'de Türkiye, 2022-2023 dönemindeki ortalama 294 100 tonluk (%70,6) av hacmiyle hâkim konumdadır.
- Türkiye, Karadeniz'de av miktarı bakımından

en önemli 10 limanın 9'una ev sahipliği yapmaktadır.

- Ayrıca Türkiye, Karadeniz'de faaliyet gösteren balıkçı gemileri bakımından (ilk 3 sıradaki limanlar dâhil olmak üzere) en önemli 10 limanın 9'una ev sahipliği yapmaktadır.

- Türkiye, endüstriyel ve küçük ölçekli balıkçılıkta toplam 33 400 istihdam ile GFCM ülkeleri arasında teknede çalışan personel açısından ikinci sırada yer almaktadır.

- Küçük ölçekli balıkçılık, toplam deniz avcılığı gelirinin yüzde 23'ünü sağlamakta ve toplam açık deniz balıkçılığı istihdamın yüzde 59'unu teşkil etmektedir.

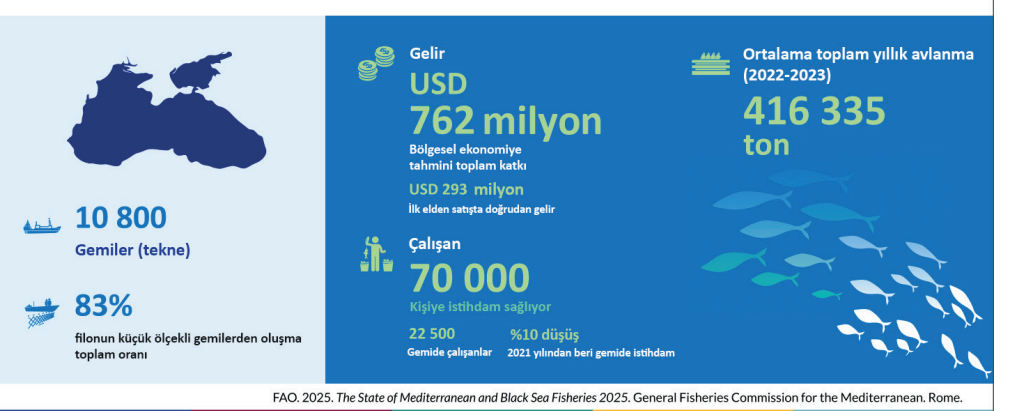
- Karadeniz'de Türkiye; kalkan balığı, deniz salyangozu, mahmuzlu camgöz köpekbalığı ve çaça balığı avcılığının yönetiminde yer almaktadır. Akdeniz'de ise Türkiye, Doğu Akdeniz'de dev kırmızı karides ve mavi-kırmızı karidese yönelik trol balıkçılığının yönetiminde, ayrıca Akdeniz'de Avrupa yılanbalığı balıkçılığının yönetiminde yer almaktadır.

- Türkiye, son birkaç yılda GFCM'nin yönetim odaklı çeşitli araştırma faaliyetlerinde yer almıştır: Avrupa yılanbalığı, mavi yengeç, amatör balıkçılık, deniz salyangozu ve mahmuzlu camgöz köpekbalığına ilişkin araştırma programları, Doğu Akdeniz'de yabancı türler üzerine pilot çalışma, Akdeniz'de balıkçılığı izlemek için çevresel DNA metabarkodlama, Karadeniz'de mersin balıklarıyla ilgili pilot proje ve Karadeniz yunusları üzerine CetaByM pilot projesi.

- Türkiye, GFCM'nin, iskarta avın ve hassas türlerin (deniz kaplumbağaları, deniz memelileri, deniz kuşları, köpekbalıkları ve vatozlar) tesadüfi avının etkilerini ele alan çeşitli faaliyetlerinde ve azaltım önlemlerinin test edilmesinde kilit bir aktördür. 🐟

Karadeniz'de Balıkçılığın Son Görünümü

Balıkçılık, gıda üretimini, geçim kaynaklarını ve ekonomiyi desteklemede hayati bir rol oynamaya devam ediyor

Balıkların Güvenli Limanı: Deniz Çayırları

Akdeniz'in endemik deniz çayırları (*Posidonia oceanica*), tüm deniz ekosistemi içinde hayati önem taşır. Yaklaşık 40 m'ye kadar olan derinlikte kumlu deniz tabanı üzerinde geniş çayırlar oluşturur, denizdeki oksijen seviyesini yükseltir ve Akdeniz'deki denizel türlerin yaklaşık %20'sine habitat sağlar. Biyoçeşitlilik açısından da önemli bir rezerv görevi gören bu çayırlar, ticari değere sahip birçok türün ürediği ve büyüdüğü yavrulama alanlarıdır.

Deniz çayırları, alglerle karıştırılırsalar da bilimsel olarak Angiospermae sınıfına ait gerçek çiçekli bitkiler olup kök, rizom, yaprak, çiçek ve tohum üretebilen, yani tüm tipik bitkisel yapıları taşıyan gelişmiş organizmalardır. Köken olarak karasal bitkilerden türemiş olup, evrimsel süreçte ikinci kez deniz ortamına uyum sağlayarak günümüzdeki formlarını kazanmışlardır. 70-100 milyon yıl önce kıyı bitkilerinin deniz tabanına yayılmasıyla oluşmuş olağanüstü bir deniz ekosistemidir. Dünya genelinde yaklaşık 72 deniz çayırı türü bulunur; Akdeniz'de ise ekosistem mühendisliği rolü ve geniş dağılımı nedeniyle en baskın tür *Posidonia oceanica*'dır.

Akdeniz havzasında, kıyılar boyunca dağılım gösteren 1,2 milyon hektardan fazla deniz çayırı bulunmaktadır. Ülkemizde *Posidonia oceanica*, *Cymodocea nodosa*, *Zostera marina*, *Nanozostera noltei*, *Halophila stipulacea* olmak üzere beş farklı deniz çayırı türü dağılım göstermektedir.

Türkiye, 2019 yılında bir çalışmanın sonucuna göre ~ 15.000 hektar deniz çayırına (*Posidonia oceanica*) ev sahipliği yapmaktadır. Bu rakam, Türkiye'deki deniz çayırlarının gerçek dağılımının çok altında bir tahmindir, çünkü Türkiye kıyı şeridinin büyük bir kısmı bu tür için henüz araştırılmamış veya haritalanmamıştır.

Deniz çayırları, binlerce deniz canlısı için temel yaşam alanı oluşturur: birçok balık ve kabuklu deniz canlısının bu alanlarda üremesi, beslenmesi ve yumurtalarını korunaklı sulara bırakması açısından ekosistemin sürdürülebilirliği için kritik öneme sahiptir.

Deniz Çayırları neden önemli?

Posidonia oceanica deniz çayırları, birçok denizel tür için kilit bir habitatı temsil eder ve balıkların üreme ve barınma alanları, karbon yutakları ve kıyı koruması açısından kritik öneme sahiptir. Deniz çayırlarının içinde, küçük ölçekli balıkçılar için önemli olan birçok ticari tür dahil olmak üzere 50'den fazla balık türü yaşamaktadır. Bu alanlar, 400'den fazla

bitki ve 1.000 hayvan türü için bir sığınak ve üreme yeri olarak kritik öneme sahiptir.

Posidonia çayırlarının Sanayi Devrimi'nden bu yana Akdeniz ülkelerinin neden olduğu CO2 emisyonlarının %11 ila %42'sini tuttuğu tahmin ediliyor. Atmosfere salınan sera gazlarını azaltmak için küresel bir mücadelenin verildiği bugünlerde bu rezervin korunması elzemdir. İklim değişikliğinin etkileri çoğaldıkça, *Posidonia*'nın oynadığı rolün önemi de artıyor. Fırtına ve kasırgaların arttığı ve şiddetlendiği dönemde deniz çayırları dalgaların ve akıntıların enerjisini azaltıp deniz tabanını korur ve çökeltileri sabitler. Hava koşullarının kötüleştiği sonbahar aylarında, dökülen *Posidonia* yaprakları yüzeyi kaplayarak deniz taşkınlarını yavaşlatır ve kıyılarda yıllar boyu erozyonu engelleyecek yoğun tabakalar oluşturur. İklim değişikliğinin fiziksel etkilerini azaltmanın yanı sıra, *Posidonia*, gövdesi, yaprakları ve deniz tabanından 4 m derine kadar uzanan kökleriyle oluşturduğu kalın katmanla başlı başına bir karbon yutağı görevi görür. Deniz çayırları, Akdeniz ekosistemlerinin vazgeçilmez bir unsurudur ve deniz ortamına ve kıyı topluluklarına ekosistem hizmetleri sağlar. Deniz çayırları, Akdeniz'in kıyı şeridinde (gelgit ve kıyı akıntılarının etkilerini deneyimleyen düşük gelgit seviyesinin 5-10 metre altındaki bölge) kritik ekolojik öneme sahip olup, son derece üretkendir ve yumuşak zeminde yaşayan çeşitli deniz canlılarına ev sahipliği yapar. Sediment kararlılığını teşvik ederler ve habitat karmaşıklığı, birçok balık popülasyonu için yiyecek, barınak ve yüksek kaliteli yetişme alanı sağlar. Bu tür habitatlar, genç balıkların başarılı bir şekilde yetişmesi için hayati öneme sahiptir ve dolayısıyla balık popülasyonlarının uzun vadeli hayatta kalması için büyük önem taşır.

Karşı karşıya olduğu tehditler

Akdeniz havzasında 2 milyon hektarı aşkın *Posidonia oceanica* deniz çayırı bulunuyor. Ancak son 50 yılda, bu alanların yaklaşık %34'ü kaybedildi. Bu kaybın ana nedenleri demirleme (tekne demiri), kirlilik, kıyı yapılaşması, yasadışı balıkçılık ve iklim değişikliği gibi insan faaliyetleri. Deniz çayırlarının

leri, *Posidonia* çayırlarının yapraklarını ve kök saplarını kopararak bitkileri söker. Zincirlerin deniz tabanı üzerinde sürüklenmesi, geniş alanları adeta "kazıyarak" rizom yapısını parçalar. kök-rizom yapısının tamamen tahrip olduğu durumlarda ise 100 yıl veya daha fazla sürebildiğini göstermektedir. *Posidonia oceanica*'nın yıl içerisinde büyüme miktarı yalnızca birkaç santim olduğu için demirleme sebebi ile aldığı hasarı onarma süresi oldukça uzun sürmektedir. Bazı ağır hasarlar ise "geri dönülmez" olarak kabul edilir ve doğal olarak iyileşmeleri mümkün olmayabilir. Bu nedenle düzensiz demirleme, yüzyıllara varan kalıcı etkiler bırakan ve çok yavaş iyileşen bir tahribat sürecidir.

Kirlilik: Pestisitler, gübreler, deterjanlar, petrol, kimyasallar ve atık sular...sanayiden ve tarımdan, gezi teknelerinden veya balık çiftliklerinden kaynaklanan kirlilik *Posidonia*'yı tehdit eder.

Kıyı yapılaşması: Deniz çayırları yok edildiğinde, tortuları yerinde tutma ve karbon depolama yeteneklerini kaybederler.

Küresel iklim değişikliği: Su sıcaklığındaki artış, pH değişikliği, kirlilik ve aşırı iklim olaylarının tekrarlanması.

Deniz çayırlarını korumak için güçlü işbirliklerine ihtiyacımız var

Ekosistemlerin sürdürülebilir yönetimi, onarımı ve korunması için ilgili tüm taraflarla güçlü işbirlikleri, bütüncül politika tedbirleri ve finansmana ihtiyaç vardır. Sağlıklı denizler ve iyi yönetilen deniz koruma alanları, bu ekosistemleri korumanın ve iklim direncini artırmanın en etkili yollarından biridir.

Korunan alanlar

- Deniz çayırlarının korunması için ilgili tüm kurumlar ile iş birliği oluşturmak ve Deniz Koruma Alanlarını arttırmak büyük önem arz etmektedir.
- 2030'a kadar kara ve deniz alanlarının en az %30'u etkili şekilde korunmalıdır.

Mevzuat

- Akdeniz genelinde ortak deniz çayırı koruma standartlarının geliştirilmesi için sınır ötesi anlaşmalar yapılmalıdır.
- P. oceanica* ulusal düzeyde yasal olarak korunmalıdır
- Deniz çayırları üzerinde 15 metreden büyük gemilerin demirlemesinin yasaklanması da dahil olmak üzere ulusal düzeyde demirleme düzenleme mevzuatı hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

Demirlemeye kapalı alanlar

- Hassas ve zarar görmüş bölgelerde dönemsel ve kalıcı demirlemeye kapalı alanlar oluşturulmalıdır.
- Demirlemenin etkilerini azaltmaya yönelik ulusal planların geliştirilmesi; bu planların, denizel mekânsal planlama, kıyı yönetimi ve turizm politikalarına entegre edilmesi sağlanmalıdır.

Ekolojik şamandıra sistemi

Yoğun demirleme baskısının olduğu bölgelerde ekolojik şamandıra altyapısı yaygınlaştırılmalı ve kullanıcılar için erişilebilir hâle getirilmelidir. Düşük etkili şamandıra teknolojilerinin benimsenmesini destekleyecek finansal teşvikler ve yasal altyapı sağlanmalıdır.

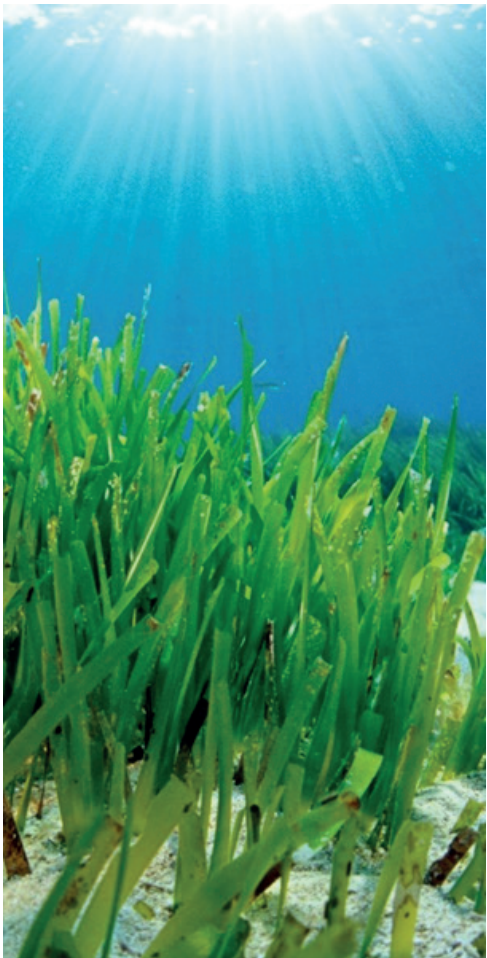
Gelir çeşitlendirme

Deniz çayırları üzerindeki baskıyı ve toplulukların kaynak bağımlılığını azaltmak amacıyla, kıyı

yok olması, sadece biyoçeşitliliği değil; aynı zamanda karbon depolama kapasitesini ortadan kaldırır ve birikmiş karbonun atmosfere salınmasına yol açarak iklim krizi yönünden de geri dönüşü zor hasarlar doğurur.

Düzensiz demirleme: Rüzgâr ve akıntıların tarafından hareket ettirilen demir zincir-

topluluklarına yönelik alternatif geçim kaynakları geliştirilmelidir.

İzleme

- Uzun vadeli bilimsel araştırmalar (deniz çayırlarının haritalanması, restorasyon izleme, iklim değişikliği senaryoları modelleme vd) desteklenmelidir.
- Kurallara uyumun sağlanması amacıyla uydu görüntüleri, dronlar ve devriyelerle izleme ve denetim kapasitesi artırılmalıdır.
- Habitat haritalama, restorasyon izleme ve iklim değişikliği senaryoları altında baskı modelleri gibi uzun vadeli bilimsel araştırmaların finanse edilmeli ve kolaylaştırılmalıdır.

Farkındalık artırma çalışmaları

Amatör denizciler, kiralık tekne operatörleri ve marina çalışanlarına yönelik eğitim kampanyaları ve farkındalık artırma faaliyetleri yapılmalıdır.

P. oceanica'nın ekonomik değerinin (2024'te Fransa'da yapılan bir çalışmada hektar başına yıllık 86.000 avro olarak tahmin edilmiştir) anlaşılması için farkındalık artırma çalışmaları yapılmamıştır.

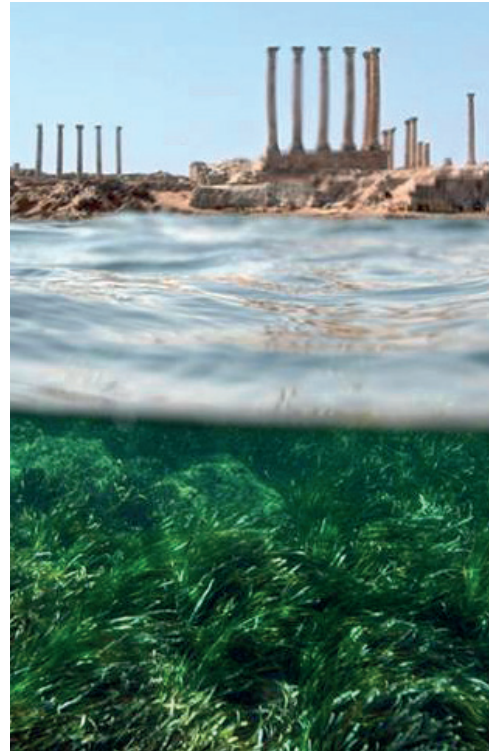
Deniz çayırlarını korumak için Akdeniz Mavi Ormanlar Projesi

Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF-Türkiye) olarak, deniz çayırlarının korunması için bölgesel ölçekte yürütülen Akdeniz Mavi Orman-

lar Projesi'nin Türkiye pilot alanlarında ilgili taraflarla iş birliği içinde çalışıyoruz. Projenin amacı, 600.000 hektardan fazla veya Akdeniz deniz çayırı habitatlarının %50'sini kapsayan dört Akdeniz ülkesindeki (Türkiye, Fransa, Tunus ve Yunanistan) deniz çayırı Mavi Karbon ekosistemlerinin sağlığını eski haline getirmek ve bu kaynaklara bağımlı kıyı topluluklarının geçimini desteklemektir. Projenin bölgesel koordinasyonunu yürüten WWF Akdeniz Deniz İnisiyatifi (WWF-MMI), Akdeniz havzasında en az 150.000 hektarlık tehdit altındaki deniz çayırı habitatını canlandırmak ve bunlara bağımlı türler için sağlıklı ekosistemler oluşturulmasına katkı sağlamak, tekrarlanabilir ve geniş ölçekli bir eylem geliştirmek için kıyı topluluklarıyla iş birliği yapmakta. Bu proje, deniz çayırı ekosistemlerinin bozulma eğilimlerini tersine çevirmeyi ve deniz çayırı ekosistemlerini korumak için ulusal düzeyde politikaların benimsenmesini savunarak doğal restorasyonlarının önündeki temel engelleri kaldırmayı; deniz çayırları için koruma önlemleri oluşturmayı, yerel toplulukların gelirlerini çeşitlendirecek çözümler belirleyip uygulamayı; yenilikçi ve ölçeklenebilir Mavi Karbon finansman fırsatlarını belirleyip pilot uygulama yapmayı amaçlamaktadır.

Bölgesel projenin Türkiye kıyılarındaki pilot alanları Kaş-Kekova ÖÇKB, Datça-Bozburun ÖÇKB ve Dilek Yarımadası Milli Parkı'dır.

Marmara ve Ege'de su ürünleri denetimi Çanakkale'den yönetilecek

Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinde hayata geçirilen Kuzey Ege Su Ürünleri Kontrol ve Denetim Merkezi Projesi, deniz ürünleri kontrolünde önemli bir rol oynayacak. Proje kapsamında, balıkçılık alanında denetimlerin artırılması hedefleniyor.

Ege ve Marmara Denizi'nde su ürünleri denetiminde önemli bir rol üstlenecek Kuzey Ege Su Ürünleri Kontrol ve Denetim Merkezi Projesi kapsamında Ayvacık ilçesi Küçükkuşu beldesinde incelemelerde bulunuldu.

Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürlüğü koordinesinde hayata geçirilmesi planlanan "Kuzey Ege Su Ürünleri Kontrol ve Denetim Merkezi" Projesi kapsamında saha incelemeleri gerçekleştirildi. Proje hakkında bilgi almak ve yerinde değerlendirmelerde bulunmak üzere Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü Sayın Turgay Türkyılmaz, Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürü Ergün Demirhan,

Daire Başkanı İlhan Üze ile il ve ilçe müdürlükleri idarecileri Ayvacık ilçesine bağlı Küçükkuşu beldesini ziyaret etti.

Gerçekleştirilen incelemelerde, merkezin Ege ve Marmara Denizi'nde su ürünleri avcılığı ve ticaretinin kontrol ve denetiminde üstleneceği kritik rol ele alındı. Projenin, sürdürülebilir balıkçılığın desteklenmesine ve su ürünleri kaynaklarının korunmasına önemli katkı sağlaması hedefleniyor.

Heyet, ziyaret programı kapsamında Küçükkuşu ve Babakale Su Ürünleri Kooperatiflerini de ziyaret ederek kooperatif yetkilileriyle görüş alışverişinde bulundu. Yapılan görüşmelerde, balıkçılık sektörünün mevcut durumu ve denetim süreçlerine yönelik değerlendirmeler yapıldı.

Kaynak: Biga'nın Sesi

SÜR-KOOP ADANA | SÜR-KOOP ANTALYA | SÜR-KOOP ARTVİN-RİZE | SÜR-KOOP BURSA | SÜR-KOOP ÇANAKKALE | SÜR-KOOP DOĞU KARADENİZ
SÜR-KOOP HATAY | SÜR-KOOP İÇEL | SÜR-KOOP İSTANBUL | SÜR-KOOP İZMİR | SÜR-KOOP KOCAELİ | SÜR-KOOP MUĞLA | SÜR-KOOP SİNOP
SÜR-KOOP TEKİRDAĞ | SÜR-KOOP AYDIN | SÜR-KOOP BALIKESİR | SÜR-KOOP SAMSUN

www.sur.coop | www.surkoopekutuphane.org

“Kooperatifler Yeni Bir Dünya Kurar”

 /surkoopekutuphane
 /surkoopekutuphane
 /surkoop
 @surkoopekutuphane

► www.sur.coop